

Fülek

Fülek város Szlovákiában a Besztercebányai kerület Losonci járásában található. Magyar többségű város, számottevő szlovák és cigány kisebbséggel. 1378-ban a Felediek tulajdonába tartozott. 1573-ban a török háború idején pusztult el, később újjászületett, s Szentfalipusztaként tartjuk számon. 1927-ben Püspöki, Fülekpüspöki volt a neve. A falu címere egy püspököt ábrázol a püspökbottal, két csillag és két gally fölött a következő felirattal: Fülekpüspöki helység pecsétje. A másik pecsét a püspöki botot és a kettős keresztet ábrázolja, s a Fülek Püspöki körírást. Fülekpüspöki 1991-től önálló falu 1101 lakossal.

A füleki vár története:

Az első írásos emlék a füleki várról 1242. február 2-ből származik. A vártulajdonosok között találjuk Egyed mestert, trencsényi Csák Mátét Fónyi Balázst 1483-ban Mátyás király hadserege Lábatlan András parancsnok vezetésével bevette a füleki várat. A várat 1490-ben II. Ulászló király Ráskai Balázs tárnokmester gondjaira bízta. Történészek szerint a 12. században a mai vár helyén már fából készült erődítmény állt, a várat úgy emlegetik, mint amelyik átvészelte a tatárjárást. Egy 1246. január 10-én kelt királyi oklevélben szerepel először Fülek, annak kapcsán, hogy a várat és tartozékait IV. Béla elkobozza akkori garázdálkodó urától, a Kacsics nemzetségbeli *Folkustól* s odaajándékozta a Pok nemzetségből származó Móricnak. Fulkó a tatárjárást idején haranggal csalogatta magához a tatárok elől menekülőket, akiket aztán kirabolt és megölt. A vár alatti települést 1255-ben említik a források, 1262-ben már anyaegyháza is volt. Mátyás király hada 1483-ban bevette a már erődítménnyé emelt várat. Mátyás halála után a vár vezetését Ráskai Balázusra bízták, 1490-ben. Mohács után megnőtt Fülek jelentősége, akkori ura, Bebek Ferenc megerősítette a várat, de 1554-ben a török elfoglalta és 39 évig innen sarcolta a környék falvait. Bebek gondoskodott a várról és az olasz *Alessandro da Vedano* tervei alapján egy erős katonai erődítménnyé

építtette át az addigi várat, 1551-ben. A régi vár egy középső várrésszel és két új ötszögalapú bástyával, valamint egy 6 méter vastag fallal bővült, amelyben ágyúkat helyeztek el. Továbbá hozzáépítettek egy falat, amely körülvette az egész várat és két kör alakú bástyát, amelyeknek feladatuk az volt, hogy védelmezzék a vár alsó és középső területeit. Ez a két bástya 10 m mély árokkal volt körülvéve és csapóhídon keresztül lehetett bejutni. Végül a törökök árulással 1554. június 16-án bevették.

A törökök az elfoglalt területet az Oszmán Birodalomhoz csatolták. Fülekk hosszú időre a törökök alaptáborává lett. A törökök 1562-ben nyomultak be a murányi környékre. Ferhard Haszán bég leigázta Murány, Krasznahorka és Miskolc környékét is. A törökök csak nagy nehézségek árán tudtak ellenállni, de végül 1593. november 27-én visszavonultak a vár felső részére, ahol is megadták magukat. A vár felszabadítása után 1598-ban Sorényi Mihály. A 17. század Fülekk fénykora. Ebben az időben politikai és katonai fellegvárnak számított. 1605 márciusában elfoglalták Füleket. A felkelés visszaszorításával 1607-től Bosnyák Tamás volt megbízva. 1615. május 4-én szörnyű tűz pusztította el a várat és a várost, de 1619-re rekonstruálni tudták. II. Ferdinánd király Bosnyákot teszi meg kapitánynak és 1630-tól a vár tulajdonosa Bosnyák Judit lesz. Az 1667-es évben Koháry II. István lett a várkapitány. A törökök felrobbantották az egész várat a győzelem jeléül. Az egész várost a földdel tették egyenlővé. A várost annyira lerombolták, hogy csak hosszú idő múlva és sok munkával tudták újjáépíteni.

Készítette: Gellért Szabina